

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

SCHOOL OF HUMANITIES AND FINE ARTS
VIZJA UNIVERSITY
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

X МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

20 листопада 2025 року

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

FILOZOFICKÁ FAKULTA
PALACKÝ UNIVERSITY OLOMOUC
(OLOMOUC, ČESKÁ REPUBLIKA)

SCHOOL OF HUMANITIES AND FINE ARTS
VIZJA UNIVERSITY
(WARSAW, POLAND)

ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНОЇ СЕМАНТИКИ

X МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ

20 листопада 2025 року

На честь 85-річчя РДГУ

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РІВНЕ 2025

Проблеми лінгвістичної семантики: X Міжнародна науково-практична інтернет-конференція (20 листопада 2025 року).

П 78 Збірник матеріалів. Рівне: РДГУ, 2025. 352 с.

The Problems of Linguistic Semantics: The 10th International Scientific and Practical Internet Conference (November 20, 2025). The Collection of Conference Proceedings. Rivne: RSUH, 2025. 352 p.

У збірнику матеріалів X Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції «Проблеми лінгвістичної семантики» розглянуто низку питань, що стосуються актуальних проблем лінгвістичної семантики: когнітивної та культурної семантики, зіставної семантики, фонетичної, лексичної та граматичної семантики, семантики і прагматики мовних одиниць, семантики тексту і дискурсу, семантики і перекладу.

The Collection of Conference Proceedings «The Problems of Linguistic Semantics» focuses on the topical issues of Linguistic Semantics: Cognitive and Cultural Semantics, Contrastive Semantics, Phonetic, Lexical and Grammatical Semantics, Semantics and Pragmatics of Linguistic Items, Semantics of Text and Discourse, Semantics and Translation.

УДК 81'37

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальний редактор – **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Павлова О.І., канд. філол. наук, професор; **Аладько Д.О.**, канд. філол. наук, доцент; **Калініченко М.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Станіславчук Н.І.**, доктор філософії (PhD), доцент; **Тарасюк Н.Ю.**, канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(*протокол № 12 від 30.10.2025 р.*)

©Автори публікацій, 2025

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2025

ЗАЛУЖНА О.О., ТКАЧУК О.А.	ВІДТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ОБСЦЕННОЇ ЛЕКСИКИ ЯК ЗАСОБУ РЕАЛІЗАЦІЇ ГУМОРУ В МУЛЬТСЕРІАЛІ «СІМПСОНІ»	267
КОВАЛЬ І.С., СВИДНИЦЬКА Н.В.	ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕХНІЧНИХ ІНСТРУКЦІЙ	270
КОНСТАНТИНОВА О.В.	ПРОБЛЕМИ ПОСТРЕДАГУВАННЯ СУБТИТРІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ДЛЯ ВІДЕО НА ОСВІТНІЙ ПЛАТФОРМІ «TED»	273
ПАЛЬЧЕВСЬКА О.С., ДУБАНИЧ А.П.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДИСКУРСУ ІНКЛЮЗІЇ	278
ПАЛЬЧЕВСЬКА О.С., НАВРОЦЬКА Є.З.	СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДИСКУРСУ ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ НА МАТЕРІАЛІ TACTICAL COMBAT CASUALTY CARE HANDBOOK ТА ПІДРУЧНИКА ТАКТИЧНОЇ БОЙОВОЇ ДОПОМОГИ ПОТЕРПІЛИМ	281
ПАЛЬЧЕВСЬКА О.С., НОВИЦЬКА В.В.	СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОЕТИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ (НА ПРИКЛАДІ СОНЕТІВ Е.Б. БРАУНІНГ)	284
ПАЛЬЧЕВСЬКА О.С., ТОМКІВ В.А.	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	287
ГУБИЧ П.В., КІТ Ю.М.	ПОЛІСЕМІЧНІСТЬ ПОЖЕЖНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПЕРЕКЛАД	290
ГУБИЧ П.В., ФІГУРА Н.М.	ПРОБЛЕМИ ТОЧНОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВИХ ТЕРМІНІВ У ДИПЛОМАТИЧНІЙ ТА ОПЕРАТИВНІЙ КОМУНІКАЦІЇ	292
МАЛАНЮК М.С.	ВІД СЕМАНТИКИ ДО ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ: ЯК МОВНІ МОДЕЛІ ЗМІНЮЮТЬ ПЕРЕКЛАД У СФЕРІ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ	295
КУЧЕРЕНКО М.В.	СТРАТЕГІЇ ПЕРЕКЛАДУ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ У ЗВІТАХ ТА РЕКОМЕНДАЦІЯХ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ З ПИТАНЬ БЕЗПЕКИ	297
РУДОВ Є.С.	АДЕКВАТНІСТЬ ПЕРЕКЛАДУ ЕКОНОМІЧНИХ ТЕРМІНІВ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЛЮДСЬКОГО ТА МАШИННОГО ПЕРЕКЛАДІВ	301
АНТОНИШИН В.І.	ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТЕРМІНІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ БІЛА В АНГЛІЙСЬКІЙ ТА УКРАЇНСЬКІЙ МОВАХ	305
КУЦЕНКО Д.В.	ОСОБЛИВОСТІ АВТОМАТИЧНОГО ПЕРЕКЛАДУ ЗООНОМІНАТИВНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ: ПРОБЛЕМИ РОЗПІЗНАВАННЯ ТА АДАПТАЦІЇ ЗНАЧЕННЯ	307

Список використаних джерел:

- Матіяш-Гнедюк, І. & Курляк, М. (2025). Відтворення обценної лексики в українському перекладі телесеріалу «Cyberpunk: Edgerunners». *Folium*, Т. 6, 101-107. <https://doi.org/10.32782/folium/2025.6.14>
- Мізін, К. І. (2021). Причини неадекватного відтворення обценної лексики в німецько-українських перекладах. *Львівський філологічний часопис*, № 10, 91-96. <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2021-10.14>
- Прокопенко, Ю. (2022). Обценна лексика в мовленні. *Лінгвістика, літературознавство, культурологія XXI століття: традиції, новаторство*, Вип. 5, 14-17.
- Терлак, З. (2009). Незвичний об'єкт лексикографічного опрацювання. *Вісник ЛНУ. Серія Філологія*, Вип. 46, Ч. II, 249-254.
- Туришева, О. & Матюшенко, О. (2020). Особливості перекладу нецензурної лексики в субтитрах до кінофільму “Fack ju Göhte”. *Advanced Linguistics*, 5, 54-61. DOI 10.20535/2617-5339.2020.5.200715

УДК 81'225.2:6(045)

Коваль І.С., канд. пед. наук

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
(Львів, Україна),*

Свидницька Н.В., викладач

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
(Львів, Україна)*

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕХНІЧНИХ ІНСТРУКЦІЙ

Технічні інструкції як об'єкт перекладу мають ряд особливостей, що потребують уважного підходу з боку перекладача. Ці тексти створюються для передачі чіткої, логічно структурованої та максимально точної інформації про порядок використання, встановлення, обслуговування або налаштування певного обладнання, техніки чи програмного забезпечення. Вони є типовими представниками технічної документації, і саме тому їхній переклад вимагає високої точності, відповідності термінології та дотримання стилістичних норм функціонального стилю (Михайленко, 2014).

Переклад технічних інструкцій відзначається низкою особливих вимог. Насамперед, перекладач повинен не тільки добре володіти мовами оригіналу та перекладу, але й мати знання у відповідній технічній сфері. Важливою є здатність коректно інтерпретувати

технічні терміни, маркування, скорочення та умовні позначення, а також знати стандарти оформлення інструкцій у цільовій мові. Інструкції часто мають форму кроків, послідовностей дій, схем чи списків, що вимагає збереження чіткої логічної структури (Михайленко, 2014).

Основна мета перекладу технічних інструкцій – забезпечити точну і зрозумілу передачу функціонального змісту, щоби користувач у цільовій аудиторії міг безпечно та ефективно скористатися продукцією згідно з призначенням. Тому переклад не повинен містити двозначностей, припущень або неточностей, які можуть призвести до неправильного використання техніки або створити загрозу безпеці.

Серед принципів, яких слід дотримуватись при перекладі технічних інструкцій, виділяють (Дячук і Білюк, 2023):

- точність і однозначність формулювань – кожен крок, команда чи вимога повинні бути перекладені так, щоб не залишалося місця для альтернативного тлумачення;
- збереження структури – списки, номери, підпункти, виноски, ілюстрації та таблиці мають бути представлені в перекладі так само чітко, як в оригіналі;
- уніфікація термінології – використання усталеної технічної термінології, що відповідає нормам галузі, часто відповідно до національних або міжнародних стандартів;
- виключення суб'єктивності – мова інструкцій має бути нейтральною, без емоційного забарвлення, максимально інформативною;
- адаптація до цільової аудиторії – у разі потреби інструкції адаптують відповідно до рівня знань користувача, його культури, очікувань і специфіки локального технічного середовища.

Особливості перекладу інструкцій також полягають у роботі з мовними конструкціями, характерними для інструктивного стилю. Це, зокрема, імперативні конструкції (наприклад, «натисніть», «від'єднайте», «перевірте»), умовні речення, обмеження та застереження («не перевищуйте», «заборонено використовувати при...»). Перекладач повинен чітко розуміти функцію кожної конструкції та забезпечити її точне відтворення у перекладі (Samargo, 2015).

Для ефективного перекладу технічних інструкцій необхідно дотримуватися низки важливих критеріїв і вимог, які забезпечують точність, зрозумілість та функціональність тексту в цільовій мові. Такі інструкції, як і інші технічні документи, мають бути максимально

чіткими й доступними для користувача. Водночас важливо уникати як надмірної «сухості» викладу, так і зайвих повторів, що можуть ускладнити сприйняття інформації.

Окрему увагу при перекладі інструкцій слід приділяти коректному тлумаченню термінології. Технічні інструкції містять спеціалізовані терміни, скорочення, маркування та умовні позначення, які мають бути відтворені з повною відповідністю до усталеної галузевої термінології. Неправильна передача таких елементів може призвести до функціональних помилок або навіть створити загрозу для користувача (Camargo, 2015).

Дослідник Клаус Шуберт зазначає, що переклад технічної документації, зокрема інструкцій, є міждисциплінарним процесом, що поєднує мовну діяльність із технічним знанням. У цьому контексті технічний переклад розглядається як форма професійної комунікації, в якій особливо важливими є такі характеристики, як виокремлення основного змісту, послідовність викладу та структурованість доступу до інформації. Це пов'язано з тим, що користувачі технічних інструкцій, як правило, не читають їх повністю, а шукають конкретні вказівки або рішення для певних завдань (Рябокін і Шатковський, 2020).

У цьому контексті перекладач має орієнтуватися на реальні потреби користувача, зберігаючи структуру тексту (номери кроків, заголовки, підзаголовки, списки, блок-схеми тощо), а також забезпечувати максимальну логічність і простоту викладу, дотримуючись стилю інструкцій – лаконічного, нейтрального, беземоційного.

Перекладач технічних інструкцій повинен не тільки володіти мовною компетентністю, а й мати базові знання у відповідній технічній галузі. Залежно від сфери – це може бути електроніка, машинобудування, ІТ, будівництво, енергетика та інші. Часто такими перекладачами стають філологи, які пройшли додаткову підготовку в технічній сфері, або інженери, які опанували навички перекладацької діяльності (Дячук, 2023).

У мовному аспекті переклад інструкцій відзначається активним використанням спеціалізованої термінології та стандартних інструктивних конструкцій. Здебільшого використовуються імперативні форми дієслів («натисніть», «відкрийте», «підключіть»), а також конструкції, що виражають застереження та обмеження («не вмикайте при вологих руках», «не перевищуйте зазначену потужність»). Надзвичайно важливо зберігати однозначність та лаконічність формулювань, уникати стилістичної неоднорідності, а

також забезпечити, щоб переклад не залишав місця для альтернативного тлумачення (Дячук, 2023).

Переклад технічних інструкцій вирізняється й особливим функціональним стилем, що формується відповідно до соціокультурного й професійного контексту. Мова такого тексту позбавлена метафор, емоційного забарвлення, художніх засобів і спрямована винятково на передачу інструктивної, фактичної та процедурної інформації. Основна функція перекладеного тексту – допомогти користувачу правильно й безпечно застосувати продукт або систему за призначенням.

Список використаних джерел:

- Дячук, Н. В. (2023). До питань адекватності перекладу технічних інструкцій. *Сучасні дослідження з іноземної мови*, 23(1), 34–43. <https://doi.org/10.32782/2617-3921.2023.23.34-42>
- Дячук, Н. В., & Білюк, І. Л. (2023). Теоретичні аспекти перекладу науково-технічних текстів. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологія»*, 17(85), 49–53.
- Михайленко, О. О. (2014). Функціонально-стилістична специфіка перекладу науково-технічного тексту. *Мовні і концептуальні картини світу*, 47(2), 21–30.
- Рябокін, Н. О., & Шатковський, Я. М. (2020). Поняття інструкції, її комунікативне завдання. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка*, 4(335), 27–37.
- Camargo, D. C. (2015). *Stylistic patterns of translators: A study of similarities and differences in corpora of literary, specialized and sworn translations*. São José do Rio Preto: Department of Modern Languages.

УДК 81'25:004.738.5

Константинова О.В., канд. філол. наук
Рівненський державний гуманітарний університет
(Рівне, Україна)

**ПРОБЛЕМИ ПОСТРЕДАГУВАННЯ СУБТИТРІВ
УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ДЛЯ ВІДЕО НА ОСВІТНІЙ
ПЛАТФОРМІ «TED»**

Субтитрування як переклад створених однією мовою субтитрів засобами іншої мови – це один з видів аудіовізуального перекладу наряду з дубляжем, синхронним закадровим перекладом, накладенням голосу (voice-over) та ін. Кожен з видів аудіовізуального